

VÝTAH

ČÍNA V GLOBÁLNÍ A REGIONÁLNÍ POLITICE V 21. STOLETÍ – GEOPOLITICKÝ STŘET S JAPONSKEM, INDIÍ, USA, RUSKEM A EVROPOU

Mgr. Martin Petrtýl

Školitel:

Doc. PhDr. Bořivoj Hnízdo, PhD.
Institut politologických studií FSV UK

Tato disertační práce pojednává o aktuální a budoucí roli Čínské lidové republiky v 21. století. K myšlence zpracovat podrobnou analytickou studii této země ve vztahu k jejímu okolí i k jejímu vnitřnímu prostředí jsem se systematicky, byť s mnohými přerušeními, vracel po několik let. Rozmýšlel jsem především způsob, jak skutečně vědecky, tj. věrohodně, v maximální možné míře ověřitelně, vypracovat plnohodnotnou práci, která by obstála před kolegy z vědecké obce i přede mnou samým. Logicky bylo a je mou snahou umožnit minimální možnost případné kritiky této práce za její formální, obsahové či jiné nedostatky.

Nejdříve jsem se rozhodl poměrně detailně zanalyzovat aktuálně známé teoretické přístupy a metody studia a to nejen v rámci politických věd, zejména pak ty používané politickými geografiy, avšak i v rámci ostatních příbuzných oborů, především z oboru studia mezinárodních vztahů, sociologie, obecné politologie či bezpečnostních studií. Nechtěl jsem totiž studium problematiky potenciálu budoucího vývoje Číny krátkozrace omezit pouze na použití teoretických přístupů a metod známých v politické geografii či, chcete-li, geopolitiky. Naopak, pokusil jsem se zanalyzovat a využít i další metody v prakticky celém jejich spektru. Zachovám respekt k tomu, že předmět studia nemůže být apriori pojímán poměrně všeobjímajícími, ale zároveň špatně ověřitelnými pohledy na problematiku, tj. holistickým či (téměř) komplexním pohledem.

Na základě vybraných metod výzkumu, které specificky použiji na jednotlivé aspekty zde zkoumaného subjektu, jímž je Čínská lidová republika v jejím bezprostředním regionálním i celkovém globálním prostředí s náležitým respektem k jejímu vnitřnímu prostředí. Popíši historický, aktuální a předpokládaný budoucí stav této země a to především se snahou poskytnout maximálně plastický a dynamický obraz této země se snahou o zajištění pohledu zevnitř i z vnějšku, jakkoliv je to samozřejmě velmi složité co do zachování komplexnosti a stručnosti zároveň.

V práci hodlám použít i různorodé komparační metody založené např. na historických analogiích, statistických datech, i na neotřelých metodách srovnávajících co nejvíc vhodných informací, které jsou

pokud možno matematicky vyjádřitelné. Maximálně využiji znalosti politických, kulturních, historických a geografických aspektů nejen studované země, ale i taková data, jako je míra konzistence osídlení území, sociální a hospodářská soudržnost země a další relevantní a zároveň měřitelné aspekty.

Na základě dílčích analýz hodlám poskytnout celkové vyhodnocení role Číny, kterou by měla tato zatím stále nejlidnatější a zároveň i s ohledem na svou populaci dlouhodobě nejdynamičtěji se rozvíjející země zaujmout jak na globální úrovni, tak i na úrovni regionu Dálného Východu a Jihovýchodní Asie, i uvnitř sebe sama. Je totiž nutné si uvědomit, že Čínská lidová republika je v základních měřitelných aspektech v očích Středoevropana prakticky souměřitelná spíše s celým evropským kontinentem v geografickém slova smyslu¹ nežli s jednou větší či menší evropskou zemí.

Konečně, v závěru práce nabídnu teoretickou metodu, která by se pokusila ze všech aktuálně známých metod nabídnout pravděpodobně neutřelé řešení, respektive pomůcku, která by dle mého názoru mohla zjednodušit hodnocení nebezpečnosti potenciálních geopolitických, či chcete-li vnitrostátních a/nebo mezinárodních konfliktů vůbec.

Věřím tak, že dokážu nebo vyvrátím v míře, kterou studium společenských věd reálně umožňuje, a s využitím maxima dostupných informací **svou základní tezi**, tj. že **je krajně nepravděpodobné, že by Čínská lidová republika byla v horizontu cca 50 let hrozbou pro stabilitu světového politického systému a že by usilovala o prosazení svých velmocenských ambicí za použití svých ozbrojených sil v takové míře, že by ohrožovala její bezprostřední i vzdálené okolí**. Přesto je nutné si uvědomit, že dějiny a lidské společenství jsou, jakkoliv by si to vědecká společnost přála, fakticky nepředvídatelnými entitami, u kterých lze pouze s určitou pravděpodobností určité události předvídat. Jistotu, že se tak skutečně stane, nikdy nikdo předem neposkytne. Přesto lze na základě některých skutečností předpokládat, že určitá entita bude za určitých podmínek jednat tak či onak. Jak autoři publikace nazvané v českém překladu „Globální trendy 2030: alternativní světy“ uvedly ve shrnutí „neusilujeme o to předvídat budoucnost – což by bylo nemožným počinem – ale poskytnout rámec pro přemýšlení o možných budoucnostech a jejich důsledcích“², což odpovídá i obhajobě

---

¹ Tím míním geograficky pojímanou Evropu, tedy sahající od nejzápadnějšího cípu Portugalska, Islandu na severozápadě, k Špicberským ostrovům na severu, k pohoří a řece Ural a pobřeží Kaspického moře na východě, k pohoří Kavkaz a pobřeží Černého moře po Bospor a Dardanely na jihovýchodě a dále k evropské části Středozemního moře až po Gibratský průliv na jihu. Evropa tak zaujímá 10,382 mil. km² pevninské plochy, kde žije přibližně 684 mil. obyvatel. Na druhé straně Čína (s Tchaj-wanem) 9,596 mil. km² s 1 196 mil. obyvatel. Viz Hloušek, Petr, Velký atlas světa, 5. Vydání, Kartografie Praha, a. s., 1995, str. 140 a 154 (údaje o obyvatelstvu k roku 1993). V roce 2009 byl v Evropě odhadován počet obyvatel na 731 mil. a v roce 2010 v Číně (s Tchaj-wanem) na více jak 1362 mil. obyvatel.

² National Intelligence Council; Global Trends 2030: Alternative Worlds; Washington DC; NIC; 2012; ISBN 978-1-929667-21-5; 140 stran; www.dni.gov/nic/globaltrends, str. i

neorealistickej teorie Kennetha N. Waltze, kdym tvdí, že jestli jednoho dne vědci objeví konečnou teorii, nebudeme stále schopni vše nebo mnohé předvídat.³

Musíme tedy prostě žít s vědomím, že nelze vše s naprostou jistotou předpovědět, jako to také do jisté míry umí přírodní vědy. Můžeme se ale do jisté míry na základě získaných informací připravit na předpokládané černé scénáře a podle toho dnes i zítra jednat.

---

³ American Political Science Review; Evaluating theories; WALTZ, Kenneth N.; Vol. 91, No. 4, str. 916